

ZonMw

Noord- en Oost-Gelderland

Workshop Privacy, informatie-uitwisseling en samenwerking in de keten

Congres “Voorbij de verwarring”

09-12-2019

Programma

- Introductie Project Privacy, informatie-uitwisseling en samenwerking in de keten
- Het vraagstuk
- Moreel Onderzoek
- Van morele oordeelsvorming naar moresprudentie, Privacy
- Aanpak Project
- Afsluiting

Wie zijn wij?

- Thomas Thasing GGD Noord- en Oost Gelderland
- Bram Vat en Dorien Jeltema Governance & Integrity Nederland

Het vraagstuk

Sara is een jonge vrouw van 19 jaar. Zij woont thuis met moeder en een broer en zus. Het gezin is al jaren bekend bij verschillende lokale professionals vanuit zorg en onderwijs. Plaatselijke zorg en hulpverlening bekommert zich om haar. Zelf zoekt ze op onmogelijke tijden contact met hulpverlening. Afspraken komt ze niet na. Moeder is vermoedelijk licht verstandelijk beperkt.

Een lokale hulpverlener treft Sara in verwarde toestand op straat aan ('psychotisch gedrag'). Sara wordt met Rechtelijke Machtiging opgenomen bij GGZ Centraal.

Na een aantal dagen wordt zij onder voorwaarden uit de opname ontslagen. De betrokken hulpverleners zijn daar niet van op de hoogte gesteld en vinden terugkeer naar huis niet wenselijk. Zij vinden dat GGZ hen had moeten informeren. GGZ behandelaar heeft dat op uitdrukkelijk verzoek van Sara niet gedaan. Hij respecteert wens Sara, en vreest een tuchtrechtprocedure als hij dat niet doet.

Hoe weet ik wat het juiste is om te doen?

- Wet?
- Gevoel?
- Normen en waarden?

De maatstaf

Moreel juist handelen

=

Recht doen aan de Ander

Voldoende rekening houden met de rechten, belangen en wensen van alle betrokkenen

	De vorming van een moreel oordeel
1	Voor welke keuze sta ik? Beschrijf de situatie, wat is je voorlopige oordeel?
2	Welke betrokkenen hebben een recht, belang of wens bij deze beslissing?
3	Wie neemt de beslissing
4	Heb ik nadere informatie nodig om een verantwoorde beslissing te kunnen nemen?
5	Wat zijn de argumenten?
6	Tot welke conclusie kom ik?
	Tussenstap: kan ik de schade beperken?
7	Ik peil bij mijzelf wat ik voel over de genomen beslissing

Stap 1

Voor welke beslissing sta ik?

A: Afwachten tot Sara weer terugkeert in de thuissituatie.

Of

B: Informatie tussen behandelaar GGZ en plaatselijke professionals delen om te komen tot een gezamenlijk plan

Stap 2

Wie zijn erbij betrokken?

Thuis: Sara, moeder, broer (14), zus (12)

Professionals: CJG, leerplicht ambtenaar RMC, politie ambtenaar, consulent participatiewet, zorgverlener X (verslavingszorg), behandelaar GGZ, huisarts, burgemeester

Huisarts

Instellingen en beleid: B&W, gemeentelijke diensten, plaatselijke zorg, CJG, Tactus (verslavingszorg), GGZ FACT team, politie.

Stap 3

Wie neemt de beslissing?

Stap 4

Heb ik nog extra informatie nodig?

- a) Informatie over wet en regelgeving betreffende privacy en andere wettelijke verplichtingen en regelgeving.
- b) Nieuwe wet verplichte dwang en zorg en invulling professionele verantwoordelijkheid vanuit kaders van meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, beroepscode, tuchtrecht etc..
- b) Informatie over de bijzonderheden van de situatie van Sara.
- c) Context omgevingsfactoren

Stap 5

A voor: afwachten tot Sara weer terugkeert in de thuissituatie

- Sara wil niet dat de informatie door GGZ medewerker met de plaatselijke zorgverleners gedeeld wordt
- De ggz medewerker is gebonden aan haar beroepscode, en met het tuchtrecht
- Komt tegemoet aan wens Sara
- Sara is vooralsnog geen gevaar voor zichzelf en anderen
- Privacy
- Waardigheid (prijs geven informatie vermindert mogelijkheid om een zelfstandig en waardig leven op te bouwen
- Autonomie: cliënten hebben in beginsel recht hun eigen levens- en behandelkeuze te maken

B voor: Informatie tussen behandelaar GGZ en plaatselijke professionals delen om te komen tot een gezamenlijk plan

- Sara houdt zich structureel niet aan afspraken
- Moeder en Sara kunnen de eigen mogelijkheden niet goed inschatten
- De plaatselijke hulpverleners zijn niet bekend met de voorwaarden van het ontslag en zijn bezorgd
- Plaatselijke hulpverleners effectiever bij de ondersteuning van Sara
- Opvoedingsschade van de andere kinderen wordt beperkt
- Recht op goede zorg (weldoen): Sara kan geen goede inschatting maken, goede zorg beschermt haar tegen verkeerde keuzes
- Recht op goede zorg: Moeder is eveneens verminderd zelfredzaam en recht op zorg

Stap 6

Wat is mijn conclusie?

Ik doe.....

1 Kwalificatie van argumenten

2 Op basis van kwalificatie wegen → A of B weegt zwaarder. Dit is de juiste kant.

3 Schadebeperking

Stap 6

- Rechten/plichten → Beginselargument
- Belangen/wensen → Gevolgenargument
-
- Uitvlucht → Smoes
- Stelling zonder recht of belang → Kaal Feit

Veel voorkomende Beginselen

Biomedische beginselen beginselen

- Het autonomie beginsel.
- Het geen-schade beginsel.
- Het weldoen beginsel.
- Het rechtvaardigheidsbeginsel.
- Het aandacht beginsel.

Openbare orde en veiligheid

- Bescherming veiligheid.
- Bescherming van de rechtsstaat.
- Bescherming van kinderen

Stap 6 de weging

A voor: afwachten tot Sara weer terugkeert in de thuissituatie

- Sara wil niet dat de informatie door GGZ medewerker met de plaatselijke zorgverleners gedeeld wordt (F)
- De ggz medewerker is gebonden aan haar beroepscode, en kan in aanraking komen met het tuchtrecht (F)
- Komt tegemoet aan wens Sara (G)
- Sara is vooralsnog geen gevaar voor zichzelf en anderen (G)
- Privacy: (B)
- Waardigheid (prijs geven informatie vermindert mogelijkheid om een zelfstandig en waardig leven op te bouwen) (B)
- Autonomie: cliënten hebben in beginsel recht hun eigen levens- en behandelkeuze te maken (B)

B voor: : Informatie tussen behandelaar GGZ en plaatselijke professionals delen

- Sara houdt zich structureel niet aan afspraken (F)
- Moeder en Sara kunnen de eigen mogelijkheden niet goed inschatten (F)
- De plaatselijke hulpverleners zijn niet bekend met de voorwaarden van het ontslag en zijn bezorgd (F)
- Plaatselijke hulpverleners effectiever bij de ondersteuning van Sara (G)
- Opvoedingsschade van de andere kinderen wordt beperkt (G)
- Recht op goede zorg (weldoen): Sara kan geen goede inschatting maken, goede zorg beschermt haar tegen verkeerde keuzes (B)
- Recht op goede zorg: Moeder is eveneens verminderd zelfredzaam en recht op zorg (B)

Schadebeperking

Wat kan ik doen om de schade te beperken?

Stap 7

Hoe voel ik mij bij de genomen beslissing?

MOREEL OORDELEN OVER PRIVACY

1

Bij botsende beginselen in privacy cases altijd moreel oordelen.

2

Het gaat er niet om dat de regel of het recht wordt opgevolgd, maar dat er zorgvuldig een moreel oordeel wordt gevormd.

3

De beslissing moet moreel juist zijn.

4

Er moet voldoende rekening worden gehouden met de rechten, belangen en wensen van *alle* betrokkenen.

Privacy als grondrecht en afweerrecht

- De Nederlandse grondwet (artikel 10)
- Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (artikel 7)
- Europees verdrag voor de rechten van de mens (artikel 8)
- Verenigde Naties: Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten (artikel 9)

Drie gebieden, drie grondrechten

Ieder heeft in beginsel het recht om:

- te beslissen hoe zijn persoonlijk leven in te richten en te leiden in overeenstemming met zijn eigen voorkeur en zonder inmenging van anderen tegen zijn wil
- te beschikken over zijn woon- of leefruimte, zonder binnentreding van anderen tegen zijn wil
- de persoonlijke informatie die over hem bestaat naar eigen inzicht te beheren en het recht dat deze informatie niet tegen zijn wil gedeeld wordt met andere personen of instellingen

Verplichtingen

- **Beschermen:** ervoor zorgen dat de uitoefening van de rechten met betrekking tot de persoonlijke levenssfeer door de niet ten onrechte wordt geschonden door eigen of andere hulpverleners of door derden.
- **Herstellen:** ervoor zorgen dat de uitoefening van de rechten met betrekking tot de persoonlijke levenssfeer door de client wordt hersteld als de client daar tijdelijk niet (onvoldoende) toe in staat is.
- **Bevorderen:** ervoor zorgen dat de uitoefening van de rechten met betrekking tot de levenssfeer door de client wordt bevorderd door optimaal gebruik te maken van daartoe aanwezige vermogens en hulpbronnen van de client.

Zorg voor privacy is een morele opdracht

- Zelfredzaamheid, menselijke waardigheid en het kunnen beschikken over een persoonlijke levenssfeer horen bij elkaar.
- Zorg voor de privacy van cliënten behoort tot de kern van goede zorg, hulpverlening en handhaving
- Zorg, hulpverlening en handhaving dringt altijd door in persoonlijke levenssfeer van cliënten. Daarom behoeft het eerbiedigen van privacy extra aandacht

Aanpak project

- Noord Veluwe
 - Putten, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek
 - Veiligheidskamer Noordwest Veluwe
 - GGZ Centraal
- Achterhoek
 - Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk
 - GGnet
 - Iriszorg

Aanpak project

- Training morele oordeelsvorming plaatselijke multidisciplinaire overleggen
- Casuïstiek besprekingen aan de hand van de methode morele oordeelsvorming in MDO's (onder begeleiding lid expertgroep)

Eerste ervaringen

- Methode wordt met enthousiasme ontvangen
 - Groeiende betrokkenheid in de regio
 - Eerste morele beraden vinden plaats
 - Ervaringen over het begeleiden worden uitgewisseld
-
- Commitment verkrijgen was intensief
 - Personele wisselingen
 - Structuurwijzigingen

Vervolg

- Van casus naar moresprudentie
- Rapportage en richtlijn voor gemeenten en professionals
- Evaluatie van het project
- Slotconferentie in februari 2021

Tot Slot

Dank voor jullie aandacht